

AZ ANYANYELVTANÍTÁS ELMÉLETI ALAPJAI

tantárgy neve: Az anyanyelvtanítás elméleti alapjai		kreditszáma: 2	
a tanóra típusa ¹ (ea. / szem. / gyak. / konz.) és (heti) óraszám: 2			
<p>számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb²): A kurzus során a problémaalapú tanulási módszert alkalmazzuk. Alapkövetelmény a rendszeres megjelenés és az aktív tevékenység a tanórai és a tanórán kívüli tanulási folyamatban. Az interaktív, konstruktív tanórai tevékenységgel, valamint szorgalmi házi feladatok elvégzésével pluszpontokat lehet gyűjteni, amivel kiváltható a portfólió két elméleti (egy téma kifejtése és az 5 tételből álló linkgyűjtemény) fejezete.</p> <p>A portfólió tartalma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A tematika témaköreiből egy húzott téma jegyzetszerű összefoglalása szakirodalom alapján (min. 2 gépelt oldal) - Legalább 5 tételből álló, az anyanyelvtanítás elméletéhez kötődő linkgyűjtemény összeállítása, linkenként minimum 5-5 mondatos rövid összefoglalóval - Egy anyanyelvtanítással kapcsolatos, 2012 után íródott tanulmány kritikai elemzése (min. 2 gépelt oldal) - Az anyanyelvtanítás elméleti problémáival kapcsolatos tanításfilozófiai elképzelések szöveges összefoglalója a kurzuson tanultak alapján (min. 2 gépelt oldal) <p>Csak az a portfólió értékelhető, amelyik mind a négy fenti részt tartalmazza. Részenként maximum 5 pont adható.</p> <p>A portfólió értékelési szempontjai:</p>			
Kritériumok	Kitűnő (5 pont)	Jó (4-2 pont)	Nem kielégítő (1 pont)
Világosság	Egyértelműen látható, hogy a hallgató a képzés tananyagát megértette.	A hallgató a képzés tananyagát csak részben értette meg.	A hallgató kurzus tananyagát nem értette meg.
Gondolati mélység	A hallgató gondolkodása, érvelése a megszerzett tudást tükrözi.	A hallgató gondolkodásában, érvelésében csak részben jelennek meg a megszerzett tudás elemei.	A hallgató gondolkodásában, érvelésében nem jelennek meg a megszerzett tudás elemei.
Koherencia	A cél és a téma mindvégig világosan a középpontban van, evidens. Minden rész az egészet szolgálja.	A célt megjelölte a hallgató, a téma világos, de vannak felesleges részek.	A cél nem világos, a téma vagy nem derül ki, vagy túl széles.
Változatosság	A hallgató a tevékenységekhez a módszerek és eszközök széles skáláját alkalmazta.	A hallgató a tevékenységekhez megfelelő módszereket és eszközöket alkalmazott.	A hallgató kevés tevékenységet jelölt meg. A módszerek egysíkúak, az eszközhasználat nem indokolt.

¹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc

² pl. évközi beszámoló

Forma	Rendezett, jól szerkesztett, megfelel a formai követelményeknek, nincsenek helyesírási és gépelési hibák.	Nagyjából rendezett, vannak benne gépelési, helyesírási hibák, a formátum kissé zavaros.	A munka rendezetlen, a gépelési, helyesírási hibák zavarják a megértést, a formátum zavaros.
20-17 pont	jeles		
16-14 pont	jó		
13-12 pont	közepes		
11-10 pont	elégséges		
9- 0 pont	elégtelen		
A kurzus gyakorlati jegy megszerzésével zárul.			
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 6. félév			
előtanulmányi feltételek (ha vannak): -----			
<p>tantárgyleírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása</p> <p>A tantárgy célja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a magyar szakos pedagógusjelöltek felkészítése a funkcionális szemléletű anyanyelvtanításra a problémaalapú tanulás módszerével, a pedagógiai és nyelvészeti szempontok összehangolásával - annak a szemléletnek és módszertannak a kialakítása, hogy a pedagógusjelölt össze tudja kötni saját nyelvhasználati tudását az anyanyelvről szóló ismereteivel. 			
<p><i>Főbb tematikai csomópontok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Az anyanyelv-pedagógia fogalma, szemléletmódjai, alternatív formái - A 6-18 éves korú tanulók nyelvi fejlődésének áttekintése - Az anyanyelvtanítás célja, feladatai, fejlesztési feladatok a közoktatás alapidokumentumainak tükrében (a Nemzeti alaptanterv és a Kerettantervek vonatkozó részeinek elemzése) - Egy iskolai helyi tanterv anyanyelvtanításra vonatkozó részeinek áttekintése (célok, feladatok, módszerek, munkaformák) - Az anyanyelvi kompetencia területeinek (szövegértés, szövegalkotás, kommunikáció szóban és írásban) funkcionális megközelítése - Az anyanyelvi programok, programcsomagok a kompetenciaalapú oktatás bevezetése után - Az anyanyelvi készségek és képességek (beszéd, beszédértés, olvasás, szövegértés, szövegalkotás), a tanulási képesség fejlesztésének korszerű eljárásai, módszerei, munkaformái, feladattípusai, taneszközei - Az anyanyelvi órák felépítése (a Ráhangolódás–Jelentésteremtés–Reflektálás és a Motiváció–Új ismeret– Összefoglalás modellek értelmezése, összehasonlítása) - A tanórai és a tanórán kívüli anyanyelvi nevelés tanulási környezetének elemei, IKT eszközök a folyamatban - Az anyanyelvi nevelés és más műveltségi területek kapcsolata. 			
<p>A magyartanári KKK vonatkozó részei</p> <p>A magyartanár legyen képes</p> <ul style="list-style-type: none"> - a tudás tantervi, műveltségterületi összefüggésekbe ágyazására; - elősegíteni a tanulók tudományos fogalmainak, fogalomrendszerének fejlődését; - figyelembe venni a vonatkozó kompetencterületek fejlesztési követelményeit; - megismertetni a tudományterület szemléletmódját, értékeit és kutatási eljárásait; - a pedagógiai munka átfogó és részletekbe menő, a feltételek árnyalt elemzésén alapuló megtervezésére; a tapasztalatok reflektív módon történő elemzésére és értékelésére; - a hatékony tanulási környezet kialakítására, a tanulási folyamat iskolai, illetve iskolán kívüli összetevőinek összehangolására; 			

- a munkáját segítő szakirodalom folyamatos követésére, önálló ismeretszerzésre, a személyes tapasztalatok tudományos keretekbe integrálására, a neveléstudományi kutatások fontosabb módszereinek, elemzési eljárásainak alkalmazására, saját munkájának tudományosan megalapozott eszközöket használó értékelésére.

A magyartanár ismerje

- az anyanyelvi és irodalmi nevelés-oktatás céljait, feladatait, tartalmait, színtereit, szaktárgyspecifikus alapelveit, módszertani eljárásait.
- az anyanyelvi nevelésben az egyéni, illetve a közösségi motiválási technikákat, a tanulói kommunikációt támogató eszközöket, a visszacsatolási mechanizmusokat
- az alap-, a keret- és a helyi tantervek vonatkozó előírásait
- az anyanyelvi kompetenciák mérésével, értékelésével kapcsolatos eljárásokat, a központi mérések eredményeit, tanulságait.

A magyartanár rendelkezzen

- a magyar nyelv tanításához szükséges korszerű nyelvtudományi, anyanyelv-pedagógiai ismeretekkel.
- az egyéni, a közösségi sajátosságokhoz igazodó, valamint a közösségi interpretációt, a szóbeli és az írásbeli nyelvi fejlesztést, az anyanyelvi ismeretbővítést támogató szakmódszertani felkészültséggel.

A magyartanár legyen elkötelezett

- a tanulók anyanyelvi kompetenciáinak egyéni fejlesztésére és az ezt szolgáló csoportos tevékenységek megszervezésére (projektmunka, páros és csoportmunka, kooperatív tanulási technikák, nem formális módszerek), a tananyaghoz kapcsolt alkalmazására.
- az igényes tanári munka, a folyamatos önmegfigyelés és önfejlesztés iránt.

A tantárggyal kialakítandó konkrét tanulási eredmények:

Tudás	Képesség	Attitűd	Autonómia-felelősség
Ismeri az anyanyelvi nevelés általános alapelveit, cél- és feladatrendszerét a köznevelés alapidokumentumainak tükrében	Képes elemezni a NAT és a Kerettantervek anyanyelvre vonatkozó részeit.	Munkája során szem előtt tartja az anyanyelvi nevelés cél- és feladatrendszerét	Felelősséget vállal a cél és feladatrendszer, valamint a tanulók életkori sajátosságainak megismeréséért
Tisztában van 6-18 éves korú tanulók nyelvi fejlődésének sajátosságaival	Össze tudja hasonlítani a különböző életkorú tanulók anyanyelvi fejlődésének lépéseit	Figyelembe veszi a tanulók nyelvi fejlettségét.	
Fel tudja sorolni a megismert anyanyelvi programok, programcsomagok jellemzőit	Képes az anyanyelvi programok elemzésére, összehasonlítására	Kritikusan szemléli az anyanyelvi programokat	Képes a kritikai gondolkodásra
Tisztában van az anyanyelvi és a tanulási képesség fejlesztésének korszerű eljárásaival, módszereivel, munkaformáival, feladattípusaival, taneszközeivel	Képes a korszerű eljárásainak, módszereinek, munkaformáinak, feladattípusainak, taneszközeinek értékelésére	Törekszik a korszerű eljárások megismerésére	Képes önálló javaslatok megfogalmazására.
Fel tudja sorolni az anyanyelvi órák didaktikai feladatait	Össze tudja hasonlítani a R-J-R és a M-Ú-Ö modelleket	Kritikusan szemléli a modelleket	

Meg tudja határozni a tanórai és a tanórán kívüli anyanyelvi nevelés területeit	Képes a feltárni a tanórán kívüli anyanyelvi nevelés területeit	Kész a tanórán kívüli tevékenységek skálájának szélesítésére	
Tisztában van az anyanyelvi nevelés és más műveltségi területek kapcsolatával	Képes az anyanyelvi nevelés és más műveltségi területek kapcsolatának elemzésére	Szem előtt tartja a tantárgyi koncentrációt	Kreatívan szemléli a tantárgyi koncentráció lehetőségét
<p>Kötelező olvasmányok</p> <p>1) Antalné Szabó Ágnes (2003): Az anyanyelvi nevelés új stratégiái. In: Nyelv és iskola 407-427. http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1274/127405.pdf</p> <p>2) Arató László (2003): Tizenkét Tézis a magyartanításról, ÉS/47/8.</p> <p>3) Pethőné Nagy Csilla (2005): Módszertani kézikönyv, Korona Kiadó.11-204. ISBN 963 9589 05 5</p> <p>4) A hatályos Nemzeti alaptanterv és a Kerettantervek vonatkozó részei</p> <p>Ajánlott olvasmányok</p> <p>1) Bánréti Zoltán (1979): Gyerek és anyanyelv, Tankönyvkiadó, Budapest. ISBN 9631740757</p> <p>2) Bánréti Zoltán (1984): Kamasz és anyanyelv, Tankönyvkiadó, Budapest. ISBN 9631759695</p> <p>3) Sejtes Györgyi (2007): „Kompetenciadivat” magyar szakos tanárjelölteknek, avagy lehetséges sztentenderdek a szövegértés, szövegalkotás tanításához, Mit? Kinek? Hogyan? Vezetőtanárok és -tanárok IV. Országos Módszertani Konferenciája, Konferenciakötet, Szekszárd, 40-45.</p>			
Tantárgyfelelős: Schirm Anita PhD, egyetemi adjunktus			
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): Zs. Sejtes Györgyi kutatótanár, egyetemi tanársegéd			

- The concept, approaches and alternative forms of mother tongue pedagogy
- Overview of language development of pupils aged 6-18
- Purpose, tasks and development tasks of mother tongue teaching in the light of the basic documents of public education (analysis of the relevant parts of the National Curriculum and the Framework Curricula)
- Overview of native language teaching in a school curriculum (goals, tasks, methods, work forms)
- Functional approach to the areas of competence in the mother tongue (literacy, text production, oral and written communication)
- Native language programs and program packages after the introduction of competence-based education
- Up-to-date procedures, methods, work forms, task types, and tools for the development of mother tongue skills (speaking, speaking, reading, reading, writing)
- Structure of the mother tongue classes (Interpreting and comparing the Tune-up - Reporting - Reflection and Motivation - New Knowledge - Summary)
- Elements of the learning environment of classroom and out-of-class mother tongue education, ICT tools in the process
- Relationship between mother tongue education and other literacy fields.